

Napoleon Orda

Napoleon Orda urodził się w 1807 r. we Worocewiczach koło Pińska.

Ojciec Michał był marszałkiem powiatu kobryńskiego. Napoleon ukończył gimnazjum w Świsłoczy (woj. nowogródzkie), kontynuował naukę na Uniwersytecie Wileńskim (wydział matematyki). Ukończenie studiów umożliwiło mu aresztowanie przez władze carskie (za działalność w nielegalnej organizacji studenckiej Zorzanie). Walczył dzielnie w powstaniu listopadowym (odznaczony Krzyżem Virtuti Militari). Po upadku powstania zmuszony do emigracji. Osiadł w Paryżu, zaprzyjaźniony z Fryderykiem Chopinem i Franciszkiem Lisztem. Pobierał u nich nauki gry na fortepianie i kompozycji (komponował konwencjonalne polonezy, mazurki, walce i nokturny). Równolegle podjął naukę rysunku u pejzażysty Piotra Girarda. Ćwiczył rysunek i malarstwo podczas licznych podróży (Francja, Anglia, Szkocja, Hiszpania, Portugalia, Belgia, Holandia, Nadrenia i Północna Afryka). Był aktywnym działaczem Wielkiej Emigracji (ożeniony z Francuzką Ireną Bougle, prowadził z Aleksandrem Makowskim Dom Komisowy, został też dyrektorem Opery Włoskiej, był członkiem Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Komitetu Emigracji Polskiej... Po 1856 r. mógł wrócić do rodzinnych Worocewicz (car Aleksander II ogłosił amnestię dla

powstańców), a w końcu osiadł we Wierzchowni jako guwerner w domu generała Adama Rzewuskiego. Tam mógł realizować dzieło swojego życia. W latach 1872–1880, niemłody już artysta, wędrował wozem, bryczką, a czasem na własnych nogach, aby utrwalić, sportretować ważną część dziedzictwa kulturowego Polaków. W ponad tysiącu akwarel jest wiele takich, które są jedyne pamiątkami dokumentującymi wygląd tamtych miejsc... Napoleon Orda zmarł 26 kwietnia 1883 r. w Warszawie, a został pochowany w Janowie koło Kobrynia...

MAREK WALKIEWICZ
PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ WIL

PS Kiedy przed dwoma laty odbyłem z kuzynem małą podróż sentymentalną na ziemie naszych przodków, do obwodu wołkowyskiego, niedaleko Nowogródka (dzisiaj Białoruś); na pożegnanie, od goszczącej nas uroczej dr Marysi

Hołowni z Grodna otrzymaliśmy między innymi niezwykle albumy z pracami Napoleona Ordy. Grafiki z Wielkopolski pochodzą z lat 1878–1879. Uważam, że są niezwykle i dlatego powinny gościć na łamach „Biuletynu WIL”.